

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни

«СОЦІОЛОГІЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ»

(для бакалаврів)

Київ – 2018

Підготовлено кандидатом соціологічних наук, доцентом кафедри політології, соціології та соціальної роботи Нельгою Т. О.

Затверджено на засіданні кафедри політології, соціології та соціальної роботи (протокол №3 від 25.10.2018 р.)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук (протокол №3 від 25.10.2018 р.)

Схвалено Вченою радою ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Нельга Т. О. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Соціологія девіантної поведінки». – К. : МАУП, 2018. – 19 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни, зміст дисципліни, структуру практичних занять з дисципліни «Соціологія девіантної поведінки», тематику рефератів, варіанти контрольних робіт, тестові завдання, рекомендації щодо контролю самостійної роботи студентів, питання для перевірки знань, список літератури.

© ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (МАУП), 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є невід'ємною частиною навчального процесу, необхідною умовою підготовки фахівця. Вона формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння студентом знань. Адже самоосвіта, як діяльність з надбання, накопичення, систематизації і оновлення знань, виступає одним із факторів соціалізації особистості взагалі і однією із найважливіших складових вищої освіти зокрема.

Самостійна робота відбувається як під час занять, так і в позааудиторний час. Це означає необхідність розробки якісних рекомендацій щодо організації, планування і контролю такої роботи, особливо при введенні кредитно-модульної технології навчання, за якою скорочується обсяг аудиторної роботи.

Вивчення дисципліни „Соціологія девіантної поведінки” передбачає наявність у студентів базових знань із загальної соціології, володіння категоріальним апаратом соціологічної науки. Це, в свою чергу, передбачає самостійне повторення матеріалу із загальної соціології, історії соціології, психології та права.

Метою самостійної роботи студентів є формування самостійності як особистісної риси та професійної якості, що сприятиме засвоєнню навчального курсу “Соціологія девіантної поведінки” в повному обсязі.

Кінцевим результатом вивчення даної дисципліни з урахуванням самостійної роботи мають бути знання предмету “Соціологія девіантної поведінки” та основних проблем, які вона вивчає, знання класичної та сучасної наукової літератури, яка стосується даної дисципліни, вміння самостійно знаходити інформацію та використовувати отримані знання на практиці.

**Тематичний план дисципліни
«Соціологія девіантної поведінки»**

№	Назви змістовних модулів та тем
I.	<i>Змістовний модуль I. Девіантна поведінка як об'єкт дослідження соціології.</i>
	Тема 1. Предмет та основні поняття соціології девіантної поведінки.
	Тема 2. Основні концепції девіантної поведінки.
II.	<i>Змістовний модуль II. Соціологічний аналіз основних видів девіантної поведінки.</i>
	Тема 3. Соціологічний аналіз злочинності як виду девіантної поведінки.
	Тема 4. Соціологічний аналіз пияцтва та алкоголізму як виду девіантної поведінки.
	Тема 5. Соціологічний аналіз вживання наркотиків як виду девіантної поведінки.
	Тема 6. Соціологічний аналіз проституції як виду девіантної поведінки.
	Тема 7. Соціологічний аналіз самогубства як виду девіантної поведінки.
III.	<i>Змістовний модуль III. Соціальне регулювання девіантної поведінки.</i>
	Тема 8. Соціальне регулювання девіантної поведінки.
	Разом годин: 90

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ»

Змістовний модуль 1. Предмет соціології девіантної поведінки.

Тема 1. Предмет та основні поняття соціології девіантної поведінки.

Соціологія девіантної поведінки та її зв'язок з іншими дисциплінами. Поняття девіантної поведінки, її сутність та основні ознаки. Негативна та позитивна девіантна поведінка. Поняття соціальних норм та їх види: правові, моральні, релігійні, етичні, естетичні та інші. Поняття соціального контролю та його види: публічний, інституційний та самоконтроль. Поняття соціальних санкцій. Історія наукових досліджень девіантної поведінки.

Література [1; 4; 8; 10; 16; 17; 20; 21; 22; 24; 26; 30; 33].

Тема 2. Основні концепції девіантної поведінки.

Уявлення про девіантну поведінку у стародавньому світі: Індія, Єгипет, Китай, Стародавня Греція та Рим. Уявлення про соціальні відхилення у Нові часи: І. Кант, Ж.-Ж. Руссо, Т. Гоббс, Дж. Локк. Біологічні пояснення девіантної поведінки: Ч. Ломброзо, У. Шелдон. Психологічні пояснення девіантної поведінки: З. Фрейд. Основні соціологічні концепції девіації. Теорія аномії: Е. Дюркгейм та Р. Мертон. Теорія навішування ярликів: Г. Беккер, Е. Лемерт. Культурологічні теорії: Селлін, Міллер, Сатерленд.

Література [1; 4; 5; 8; 10; 12; 16; 17; 20; 21; 22; 30; 33].

Змістовний модуль 2. Соціологічний аналіз основних видів девіантної поведінки.

Тема 3. Соціологічний аналіз злочинності як виду девіантної поведінки.

Поняття злочинності та злочинної дії. Злочинна дія як вид соціальної дії. Соціологічні особливості злочинної дії. Типологізація особистості злочинця: послідовно-криміногенний тип, ситуативно-криміногенний тип, ситуативний тип. Основні види злочинності та їх соціологічний аналіз: убивства, домашнє насильство, крадіжки тощо. Тероризм та організована злочинність як особливо небезпечні види злочинності.

Література [1; 4; 7; 17; 18; 21; 27; 32; 35].

Тема 4. Соціологічний аналіз пияцтва та алкоголізму як виду девіантної поведінки.

Алкоголізм та пияцтво як вид девіантної поведінки. Класифікація алкогольних напоїв. Основні причини вживання алкоголю (мотивація). Фізичні та психічні наслідки вживання алкогольних напоїв. Пияцтво як

соціальне явище. Вживання алкогольних напоїв в різні часи та в різних культурах. Соціологічні дослідження вживання алкоголю.

Література [1; 2; 3; 11; 17; 21; 23; 28; 34].

Тема 5. Соціологічний аналіз вживання наркотиків як виду девіантної поведінки.

Поняття наркотиків, наркоманії та наркотизму. Класифікація наркотичних речовин, запропонована ВООЗ. Наркоманія як історичне та соціальне явище. Основні пояснення наркотизму як соціального явища: медичні, економічні, соціальні. Основні причини наркоманії. Соціологічні дослідження наркоманії.

Література [1; 3; 11; 13; 14; 17; 21; 28; 29; 31; 32; 34].

Тема 6. Соціологічний аналіз проституції як виду девіантної поведінки.

Поняття проституції. Проституція як соціальна, економічна та юридична проблема. Основні моделі вирішення проблеми проституції: модель прогібіціонізму, модель легалізованої проституції, модель обмеженої легалізації. Історія проституції як соціального явища; гостинна проституція, релігійна проституція, легалізована проституція. Соціологічні дослідження проституції.

Література [1; 4; 6; 19; 21; 22;].

Тема 7. Соціологічний аналіз самогубства як виду девіантної поведінки.

Поняття самогубства та суїцидальної поведінки. Місце самогубства в історії. Ставлення до самогубства в різних культурах. Основні наукові підходи до дослідження самогубства: антропологічний підхід, психопатологічний підхід, соціологічний підхід. Класифікація основних мотивів самогубства. Робота Е. Дюркейма «Самогубство». Основні види самогубства за Е. Дюркеймом.

Література [1; 4; 5; 15; 21; 25].

Змістовний модуль 3. Соціальне регулювання девіантної поведінки.

Тема 8. Соціальне регулювання девіантної поведінки.

Основні напрямки боротьби із соціальними відхиленнями. Види соціальної регуляції девіантної поведінки: інформаційний підхід, соціально-профілактичний підхід, застосування санкцій. Профілактика девіантної поведінки з боку суспільства та держави.

Література [1; 2; 3; 4; 7; 9; 21].

ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Пояснення. Практичні заняття з курсу проводяться у вигляді семінарів, тобто дискусії на основі доповіді одного із студентів. *Питання для обговорення* є темами для таких доповідей. Вони обов'язкові для позааудиторного самостійного засвоєння кожним студентом. Практичне заняття передбачає можливість для кожного учасника взяти участь в обговоренні питання (доповнення, зауваження тощо). Опанувавши тему, студент повинен вміти відповісти на *контрольні питання*, які наводяться нижче. Контрольні питання необхідні як для додаткового самоконтролю студентів, так і для поточного контролю знань викладачем під час занять.

Практичне заняття 1.

Тема: *Предмет та основні поняття соціології девіантної поведінки.*

Мета: Ознайомлення з предметом, об'єктом та основними категоріями соціології девіантної поведінки.

Питання для обговорення:

1. Об'єкт та предмет соціології девіантної поведінки.
2. Місце соціології девіантної поведінки серед інших наук.
3. Соціальні норми та їх види.
4. Поняття соціального контролю.
5. Основні види соціальних санкцій.

Контрольні питання:

- 1) Що є об'єктом та предметом соціології девіантної поведінки?
- 2) Що таке девіантна поведінка?
- 3) Що означає поняття «деліквентна поведінка»?
- 4) Назвіть основні види негативних та позитивних девіацій.
- 5) Що таке соціальна норма?
- 6) Назвіть основні види соціальних норм.
- 7) Що являє собою соціальний контроль?
- 8) Дайте визначення соціальних санкцій та назвіть їх основні види.

Література [1; 4; 8; 10; 16; 17; 20; 21; 22;24; 26; 30; 33].

Практичне заняття 2.

Тема: *Основні концепції девіантної поведінки.*

Мета: Ознайомлення з основними науковими поясненнями девіантної поведінки.

Питання для обговорення:

1. Уявлення про соціальні відхилення у стародавньому світі.
2. Біологічні концепції девіантної поведінки: Ч. Ломброзо, У. Шелдон.
3. Психологічні концепції девіантної поведінки: З. Фрейд.
4. Соціологічні концепції девіантної поведінки: Е. Дюркгейм, Р. Мертон, Г. Беккер, Е. Сатерленд.

Контрольні питання:

- 1) Охарактеризуйте основні уявлення про право у Стародавній Греції та Римі.
- 2) У чому полягає причина девіантної поведінки згідно з Ч. Ломброзо?
- 3) Як пояснює девіантну поведінку У. Шелдон?
- 4) Охарактеризуйте сучасні біологічні концепції девіантної поведінки.
- 5) Як пояснює девіантну поведінку З. Фрейд?
- 6) Хто вважається засновником теорії аномії?
- 7) Що таке аномія згідно з Е. Дюркгеймом?
- 8) Що таке аномія згідно з Р. Мертоном?
- 9) Назвіть основні типи адаптації до аномії, які виділяє Р. Мертон.
- 10) У чому полягає сутність теорії навішування ярликів?
- 11) У чому полягає сутність культурологічних теорій?

Література [1; 4; 5; 8; 10; 12; 16; 17; 20; 21; 22; 30; 33].

Практичне заняття 3.

Тема: Соціологічний аналіз злочинності як виду девіантної поведінки.

Мета: Розгляд злочинності як виду девіантної поведінки та її соціологічне пояснення.

Питання для обговорення:

1. Поняття злочину, злочинності та злочинної дії.
2. Соціальний портрет злочинця.
3. Характеристика основних видів злочинності.
4. Кримінальні молодіжні об'єднання.

Контрольні питання:

- 1) Охарактеризуйте злочинність як соціальне явище.
- 2) Зробіть порівняльний аналіз понять «злочин» та «злочинна дія».
- 3) Які соціологічні особливості має злочинна дія?
- 4) Назвіть основні види злочинності.
- 5) Які види злочинних дій виділяє М. Вебер?
- 6) Дайте визначення поняття «тероризм».

Література [1; 4; 7; 17; 18; 21; 27; 32; 35].

Практичне заняття 4.

Тема: Соціологічний аналіз пияцтва та алкоголізму як виду девіантної поведінки.

Мета: Розгляд пияцтва та алкоголізму як виду девіантної поведінки та його соціологічне пояснення.

Питання для обговорення:

1. Поняття алкоголізму та пияцтва.
2. Зловживання спиртними напоями як соціальна та медична проблема.

3. Основні культурні моделі споживання спиртних напоїв.
4. Основні соціальні причини пияцтва та алкоголізму.

Контрольні питання:

- 1) Дайте порівняльний аналіз понять «пияцтво» та «алкоголізм».
- 2) Назвіть основні соціальні причини зростання алкоголізму серед населення.
- 3) Назвіть фізичні та психічні наслідки зловживання спиртними напоями.
- 4) Які види залежності викликає зловживання спиртними напоями?
- 5) Як пияцтво пов'язане з іншими видами девіантної поведінки?
- 6) Які ви знаєте основні культурні моделі вживання спиртних напоїв?

Література [1; 2; 3; 11; 17; 21; 23;28; 34].

Практичне заняття 5.

Тема: Соціологічний аналіз вживання наркотиків як виду девіантної поведінки.

Мета: Розгляд вживання наркотиків як виду девіантної поведінки та його соціологічне пояснення.

Питання для обговорення:

1. Поняття наркоманії та наркотизму.
2. Наркоманія як соціальна та медична проблема.
3. Історія вживання наркотиків як соціального явища.
4. Основні види наркотиків та їх розповсюдження в Україні.
5. Основні соціальні причини наркоманії.

Контрольні питання:

- 1) Дайте порівняльний аналіз понять «наркоманія» та «наркотизм».
- 2) Що таке наркотики? Назвіть їх основні види.
- 3) Назвіть основні теорії пояснення наркоманії.
- 4) Назвіть основні соціальні причини зростання наркоманії у суспільстві.
- 5) Охарактеризуйте фізичні та психічні наслідки вживання наркотичних речовин.
- 6) Як вживання наркотиків пов'язане з іншими видами девіантної поведінки?

Література [1; 3; 11; 13;14; 17; 21; 28; 29; 31;32;34].

Практичне заняття 6.

Тема: Соціологічний аналіз проституції як виду девіантної поведінки.

Мета: Розгляд проституції як виду девіантної поведінки та її соціологічне пояснення.

Питання для обговорення:

1. Поняття проституції.

2. Проституція як соціальна, економічна та юридична проблема.
3. Основні моделі державного регулювання проституції у світі.

Контрольні питання:

- 1) Що таке проституція?
- 2) У чому полягає сутність моделі прогібіціонізму як методу соціального регулювання проституції?
- 3) У чому полягає сутність моделі легалізованої проституції як методу її соціального регулювання? В яких країнах діє ця модель?
- 4) У чому полягає сутність моделі обмеженої легалізації проституції як методу її соціального регулювання?
- 5) Що таке гостинна проституція?
- 6) У чому полягає сутність храмової (релігійної) проституції? Наведіть історичні приклади.
- 7) Де і коли вперше була легалізована проституція?
- 8) Назвіть основні соціальні причини проституції у сучасному світі.

Література [1; 4; 6; 19; 21; 22;].

Практичне заняття 7.

Тема: Соціологічний аналіз самогубства як виду девіантної поведінки.

Мета: Розгляд самогубства як виду девіантної поведінки та його соціологічне пояснення.

Питання для обговорення:

1. Поняття самогубства та суїцидальної поведінки.
2. Самогубство та інші види насильницької смерті.
3. Класичні та сучасні дослідження самогубства.

Контрольні питання:

- 1) Дайте порівняльний аналіз понять «самогубство» та «суїцидальна поведінка».
- 2) Яка різниця між самогубством та нещасним випадком?
- 3) Охарактеризуйте ставлення до самогубства в різних культурах та релігіях.
- 4) Назвіть основні наукові підходи до дослідження самогубства.
- 5) Назвіть основні мотиви самогубства.
- 6) Які види самогубства описує Е. Дюркгейм?

Література [1; 4; 5; 15; 21; 25].

Практичне заняття 8.

Тема: Соціальне регулювання девіантної поведінки.

Мета: Ознайомлення з основними можливостями соціального регулювання девіантної поведінки.

Питання для обговорення:

1. Інформаційний підхід.
2. Соціально-профілактичний підхід.
3. Застосування санкцій.

Контрольні питання:

- 1) Охарактеризуйте основні напрямки боротьби із соціальними відхиленнями.
- 2) У чому полягає сутність інформаційного підходу?
- 3) Які є можливості застосування профілактичних заходів щодо впливу на девіантну поведінку?
- 4) У чому полягає сутність методу застосування санкцій?
- 5) Якими методами держава та суспільство можуть стримувати девіантну поведінку?

Література [1; 2; 3; 4; 7; 9; 21].

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Соціальні норми та соціальні відхилення.
2. Аномія як фактор девіантної поведінки.
3. Основні класичні та сучасні наукові концепції девіантної поведінки.
4. Неформальні молодіжні об'єднання як фактор соціалізації особистості.
5. Соціальні, економічні та психологічні причини молодіжної злочинності в Україні.
6. Вживання наркотиків у молодіжному середовищі: соціологічний аналіз.
7. Вживання алкогольних напоїв у молодіжному середовищі: соціологічний аналіз.
8. Соціальні причини та наслідки молодіжної наркоманії та алкоголізму у сучасному суспільстві.
9. Соціологічні дослідження причин та мотивів заняття проституцією в Україні.
10. Основні напрямки профілактичної роботи з підлітками, схильними до девіантної поведінки.

ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1.

1. Поняття девіації та девіантної поведінки.
2. Біологічне трактування девіантної поведінки Ч. Ломброзо.
3. Соціальні фактори молодіжної злочинності в Україні.

Варіант 2.

1. Соціальні норми та їх види.
2. Біологічна теорія девіантної поведінки У. Шелдона.
3. Соціологічний портрет злочинця.

Варіант3.

1. Поняття соціального контролю та його основні види.
2. Сучасні біологічні пояснення девіантної поведінки.
3. Кримінальні молодіжні об'єднання в Україні.

Варіант4.

1. Поняття соціальних санкцій та їх основні види.
2. Психологічні концепції девіантної поведінки.
3. Соціальні чинники пияцтва та алкоголізму у сучасному суспільстві.

Варіант5.

1. Об'єкт та предмет соціології девіантної поведінки.
2. Теорія аномії Е.Дюркгейма як концепція девіантної поведінки.
3. Соціальні чинники вживання наркотиків у сучасному суспільстві.

Варіант6.

1. Становлення соціології девіантної поведінки як наукової дисципліни.
2. Теорія аномії Р. Мертоня як концепція девіантної поведінки.
3. Зловживання спиртними напоями як соціальна проблема.

Варіант7.

1. Розвиток соціології девіантної поведінки в Україні.
2. Теорія навішування ярликів як концепція девіантної поведінки.
3. Вживання наркотиків як соціальна проблема.

Варіант8.

1. Місце соціології девіантної поведінки серед суспільних наук.
2. Культурологічні теорії девіації.
3. Соціальні чинники проституції у сучасному суспільстві.

Варіант9.

1. Соціологія девіантної поведінки в країнах Заходу.
2. Загальна характеристика позитивних та негативних девіацій.
3. Самогубство як соціальна та психологічна проблема.

Варіант10.

1. Соціальне регулювання девіантної поведінки.
2. Соціальні норми та їх історичні зміни.
3. Е.Дюркгейм про основні типи самогубства.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ»

1. Поняття «девіація» означає:
 - a) Порушення;
 - b) Відхилення;
 - c) Злочин;
 - d) Хвороба.

2. Під соціальною нормою розуміють:
 - a) Закони, прийняті у державі;
 - b) Звичаї та традиції, які передаються із покоління в покоління;
 - c) Правила, вимоги та побажання до поведінки людини або групи людей;
 - d) Адміністративне регулювання поведінки робітників на підприємстві та в організації.

3. Основні види соціального контролю:
 - a) Інституційний, публічний, самоконтроль;
 - b) Політичний, релігійний, етичний;
 - c) Жорсткий, ліберальний, поміркований.

4. Соціальні санкції – це:
 - a) Система винагород і покарань, що сприяє дотриманню соціальних норм;
 - b) Механізм підтримки та санкціонування соціально прийнятих зразків поведінки;
 - c) Правила поведінки, прийняті у даному суспільстві.

5. До позитивних девіації відносять:
 - a) Чітке виконання правил поведінки;
 - b) Героїзм, творчість, надпрацевдатність;
 - c) Ввічливість відносно старших;
 - d) Дотримання звичаїв та традицій свого народу.

6. Засновником теорії аномії є:
 - a) Ч. Ломброзо;
 - b) М. Вебер;
 - c) З. Фрейд
 - d) Е. Дюркгейм.

7. Вчений, який вважав, що кримінальні типи можна розпізнати за формою черепа:

- a) Ч. Ломброзо;
- b) У. Шелдон;
- c) Г. Беккер;
- d) Е. Сатерленд.

8. Аномія, за Р. Мертоном, визначається як:

- a) Стан суспільства, коли старі норми вже не діють, а нові ще не сформовані;
- b) Стан розходження між соціально схвалюваними цілями та засобами їх досягнення, що породжує нестабільність у суспільстві;
- c) Явище, що виражається у відносно масових та стійких формах людської діяльності, які не відповідають офіційно встановленим або фактично сформованим в даному суспільстві нормам.

9. Р. Мертон виділяє наступні типи адаптації людей до аномії:

- a) Конформізм, інновація, ритуалізм, ретритизм та заколот;
- b) Асиміляція, акомодация, примус, коадаптація;
- c) Втеча, ізоляція, насильство.

10. Соціологічна теорія, яка тлумачить девіантну поведінку як процес взаємодії між девіантами та не девіантами, має назву:

- a) Теорія навішування ярликів;
- b) Теорія аномії;
- c) Теорія конфлікту.

11. Культурологічні теорії девіації пояснюють девіантну поведінку як:

- a) Сукупність соціально-культурних факторів, що штовхають людину до девіантної поведінки;
- b) Порухення правил, які встановлюють одні групи людей для інших;
- c) Поведінку психічно неврівноважених осіб.

12. Під злочинністю розуміють:

- a) Суспільно-небезпечне діяння, заборонене кримінальним кодексом під загрозою покарання;
- b) Соціально-правове явище, яке складається з усієї сукупності злочинів, здійснених у країні за певний період;
- c) Асоціальні та кримінальні молодіжні угруповання.

13. До аддиктивної поведінки відносяться:

- a) Хуліганські дії, насильство, пограбування;
- b) Пияцтво, наркоманія, токсикоманія;
- c) Проституція та самогубство;

d) Порушення правопорядку.

14.Що з нижче означеного можна вважати девіантною поведінкою:

- a) Алкоголізм;
- b) Зловживання алкогольними напоями (пияцтво);
- c) Вживання алкогольних напоїв епізодично та у невеликих дозах.

15.Під наркотизмом розуміють:

- a) Вживання, зберігання та розповсюдження наркотиків;
- b) Соціальне явище, що виражається у споживанні деякою частиною населення наркотичних речовин;
- c) Хвороба, яка виражається у психічній та фізичній залежності від наркотичних речовин.

16.Наркоманія була визнана хворобою:

- a) У середині XIX століття;
- b) На початку XXI століття;
- c) У першій половині XX століття;
- d) В епоху Середньовіччя.

17.Під пияцтвом розуміють:

- a) Захворювання, яке проявляється у вигляді фізичної та психічної залежності від алкоголю;
- b) Зловживання алкогольними напоями, проте не обов'язково в рамках хронічного алкоголізму;
- c) Вживання алкогольних напоїв епізодично та у невеликих дозах.

18.Під проституцією розуміють:

- a) Дошлюбні та позашлюбні сексуальні стосунки;
- b) Статеві відносини за плату, які не мають в своїй основі почуттів;
- c) Шлюб за розрахунком.

19.Модель державного регулювання проституції, яка полягає у повній її забороні, називається:

- a) Аболіціонізмом;
- b) Прогібіціонізмом;
- c) Легалізованою проституцією.

20.Е. Дюркгейм виділяє такі типи самогубства:

- a) Егоїстичне, альтруїстичне, аномічне;
- b) Індивідуальне, колективне, масове;
- c) Добровільне та примусове.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет соціології девіантної поведінки.
2. Зв'язок соціології девіантної поведінки з іншими соціальними науками.
3. Основні категорії соціології девіантної поведінки.
4. Поняття девіації.
5. Поняття девіантної поведінки.
6. Девіантна та делінквентна поведінка.
7. Негативні та позитивні девіації.
8. Девіації та інші види негативних явищ: порівняльний аналіз.
9. Поняття соціальної норми.
10. Основні види соціальних норм.
11. Історична змінність соціальних норм.
12. Соціальний контроль та його види.
13. Поняття соціальних санкцій.
14. Основні види соціальних санкцій.
15. Уявлення про соціальні відхилення у стародавньому світі.
16. Уявлення про норми та відхилення у Стародавній Греції та Римі.
17. Уявлення про соціальні відхилення у Нові часи.
18. Пояснення девіації з точки зору Ч. Ломброзо.
19. Пояснення девіантної поведінки У. Шелдона.
20. Психологічні концепції девіації.
21. Теорія аномії Е. Дюркгейма.
22. Теорія аномії Р. Мертона.
23. Типи адаптації до аномії за Р. Мертоном.
24. Теорія навішування ярликів.
25. Поняття первинної та вторинної девіації у теорії навішування ярликів.
26. Культурологічні теорії девіації.
27. Поняття злочину, злочинної дії та злочинності.
28. Злочинна дія як вид соціальної дії.
29. Характеристика основних видів злочинності.
30. Кримінальні молодіжні об'єднання та їх класифікація.
31. Тероризм як особливо небезпечний вид злочинності.
32. Організована злочинність як соціальне явище.
33. Поняття пияцтва та алкоголізму: порівняльний аналіз.
34. Поняття аддиктивної поведінки.
35. Вживання спиртних напоїв як історичне явище.
36. Основні культурні моделі вживання алкогольних напоїв.
37. Фізичні, психічні та соціальні наслідки зловживання спиртними напоями.
38. Поняття наркоманії та наркотизму.
39. Поняття наркотиків та їх класифікація.
40. Вживання наркотиків як історичне явище.

- 41.Сучасні концепції пояснення наркоманії як соціального явища.
- 42.Соціальні та економічні фактори вживання наркотиків.
- 43.Поняття проституції.
- 44.Основні моделі державного впливу на проституцію.
- 45.Проституція як історичне явище.
- 46.Поняття гостинної, храмової та легалізованої проституції.
- 47.Соціальні та економічні фактори проституції.
- 48.Поняття самогубства та суїцидальної поведінки.
- 49.Самогубство та інші види насильницької смерті: порівняльний аналіз.
- 50.Самогубство в різних культурах та релігіях.
- 51.Основні напрямки наукового дослідження самогубства.
- 52.Основні мотиви самогубства.
- 53.Егоїстичне самогубство (Е.Дюркгейм).
- 54.Альтруїстичне самогубство (Е. Дюркгейм).
- 55.Аномічне самогубство (Е. Дюркгейм).
- 56.Характеристика основних напрямків боротьби із соціальними відхиленнями.
- 57.Сутність інформаційного підходу як засобу боротьби із соціальними відхиленнями.
- 58.Соціально-профілактичний підхід боротьби із соціальними відхиленнями.
- 59.Застосування санкцій як засіб боротьби із соціальними відхиленнями.
- 60.Роль держави та суспільства у боротьбі із соціальними відхиленнями.

КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Контроль самостійної роботи студентів відбувається протягом усього навчального періоду у ході семінарських занять, експрес-опитувань під час лекційних занять, у ході перевірки контрольних робіт. У випадку пропущення студентом лекцій або семінарських занять пропонується написати реферат обсягом 15-20 сторінок.

Підсумкова атестація з курсу «Соціологія девіантної поведінки» відбувається під час заліку, який проходить у вигляді співбесіди.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Гіденс Е. Соціологія. К. Основи, 1999.
2. Глобализация и девиантность /Я.Гишинский, В.Гольберт и др. СПб.: 2006.
3. Гоголева А.В. Аддиктивное поведение и его профилактика. Учебно-методическое пособие. Воронеж, 2003.
4. Девиантность и социальный контроль в России (XIX-XX вв.): тенденции и социологическое осмысление. СПб., Алетейя, 2000.
5. Дюркгайм Е. Самоубийство. Соціологічне дослідження. К. Основи, 1998.
6. Дюфур П. История проституции. К. Интербук, 1991.
7. Зудин В.Ф. Криминалистическая профилактика преступлений (концепции, принципы, средства реализации): Учебное пособие. Воронеж: Изд-во ВГУ, 1995.
8. Кітов М.Г. Соціологія девіантної поведінки: конспект лекції з дисципліни «Соціологія»: К. 2005.
9. Корченков В.В. Социальное регулирование девиаций: структура, процессы. –М. 2000.
10. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії. Навчальний посібник. К., 1999.
11. Максимова Н.Ю. Безпека життєдіяльності: соціально-психологічні аспекти алкоголізму та наркоманії. Навчальний посібник. –К.: Либідь, 2006.
12. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура. К. Абрис, 1996.
13. Молодежь и наркотики (социология наркотизма): Х., Торсинг, 2000.
14. Нагорна А.М. Наркоманія: Адаптація молоді до праці та життя. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2005.
15. Паперно И. Самоубийства как культурный институт. М., 1999.
16. Примуш М.В. Загальна соціологія. Київ, 2004.
17. Рудакова И.А., Ситникова О.С., Фальчевская Н.Ю. Девиантное поведение: Учебное пособие для студентов образовательных учреждений среднего профессионального образования. Ростов н/Д: Феникс, 2005.
18. Рущенко І.П. Соціологія злочинності /Нац. Ун-т внутрішніх справ. Х. 2001.
19. Секс-бізнес в Україні: спроба соціального аналізу. /О.Балакірева, Т.Бондар, Ю.Галустьян. Український інститут соціальних досліджень. 2001.
20. Смелзер Н. Социология. М. Феникс, 1994.
21. Социальные отклонения. М. Юридическая литература, 1989.
22. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество. М. Политиздат, 1992.
23. Ткачова Т.М. Реклама слабоалкогольних напоїв у формуванні девіантної поведінки неповнолітніх. К.: Науковий світ, 2007.
24. Харчева В. Основы социологии. Учебник. М., Логос, 1997.
25. Шестопалова Л.М. Самоубийства як явище: Науковий нарис. К. 2000.

26. Якуба О.О. Соціологія. Навчальний посібник для студентів. Х. Константа, 1996.

Додаткова:

27. Антонян Ю.М. Убийства ради убийства. – М.: Щит-М, 1998.
28. Белавіна Т.І. Соціальна дезадаптація молоді: чинники та умови. –К.: ППНВ, 2004.
29. Березин С.В. Психология наркотической зависимости и созависимости. – М.: МПА, 2001.
30. Гишинский Я. Социология девиантного поведения как специальная социологическая теория. //Социологические исследования, 1991, №4.
31. Гриненко И.М. Наркобизнес и национальная безопасность. К.: Сфера, 2004.
32. Ильяшенко А.И. Социальная среда в генезисе преступного поведения (особенности криминализации несовершеннолетних под влиянием социальной микросреды). –М.: ВНИИ МВД России, 2001.
33. Коэн А.К. Отклоняющееся поведение и контроль за ним. //Американская социология./Ред. Осипов Г.В. - М.1972.
34. Тютюн, алкоголь, наркотики в молодіжному середовищі: вживання, залежність, ефективна профілактика. /О.Яременко, О.Балакірева. Державний інститут проблем сім'ї та молоді. К. 2005.
35. Филонов В.П. Актуальные проблемы современной криминологии. Донецк: Донеччина, 1997.